

דף לספרות ולמונות

אהוד בן עזר

עם הסיפורת של דוד פוגל

דוד פוגל: נוכח הים. נובלה. ספרי סימן קרי-אה והוצאת מ. ניומן. סידרה ליד "סימן קרי-אה" רבעון מעורב על-ספרות, בעריכת מלח-פרי. תל-אביב, תשל"ד. 75 עמ'.

מיהה התגובה של מרילין, — סי-כנהה בכך שהיא מבזזה לאיבוד חוש המידה הנבונה. מי שכתב על כתיבתו של הספרון התמדה: "נוכח הים, הסובה שביצירתה הסיפורת של פוגל ומו העובלות המקסימיות שירצה הפרוזה העברית, נכתבה בי ספריה ב"1932 כספר — היא מי-פיהה עתה לראשונה". — או שאינו מכיר את "בבות המרפא" ו"חיי נוי שאוים" של פוגל, או שקשה היה לו להשתחרר מן הרעש המבולע, שירצה זו היא הסובה ביצירתה הי-סיפורת של פוגל עד כמה הערב זה שרופסה במרת ספרי "סימן קריאה".

"נוכח הים" לודו פוגל (1891 — 1944) נכתבה לאחר "בבות המר-פא" ו"חיי ישראליים", נתיח את ה-ספריו לקריאה לבחורה שאינה מי-צויה בכתב בספרות העברית, ומ-פניהם תגובתה עם החילת הקרי-אה. היא שאלה — העשר הות מ-תרומם או מקרי?

מה גרם לשאלתה? האמנם שי-פוגל מתאר בספרו, כפר קיט לחוף הים התיכון, לא רחוק מגדזה, אינו נוף רגיל בספרות העברית, ובודאי שלא בון הארצישראלית, שפוח של סוגל שומרת על ביטויים אוטיביניים לפרוזה מקורית ומתורג-מו משונה השפיים והשלושים, כמו: "מלוספה בלגו של צמר (שם 7)", "הסימית-סיגרטות צהובות (שם 8)", "ששר-השפתיים" (שם 9), "דבוק היה לקרקע כאספולנית (שם 10)", והדבר לשון זה דומיננטי לאורך כל הספר. מי שרובב ספי-רות עברית, ואת פוגל במיוחד, אינו מפרש בקריאתו, האני מביד על עצמי שבלעתי בסקרנות ובמקרה את ספרי הפרוזה הקודמים של פוגל, ובחברים באותו חדר לשונו, אבל הקורא הממוצע, אם מתרח-ל להתחשב במצבו, כשהוא גונס בי-גיטיים כמו אלה, מיד הוא נרתם מממשד הקריאה כמו מפני תרומם נושן ולא-פועלת. והאו תמבל בין מקור ותרומם המיד יש סיכוי שי-יצירה לא-מקורית תתורגם מהר ותמסר לקראת בלבש לשוני קרוב לו, ואילו יצירה מקור תנוטה לעי-תים בלשונו תקופתה, והא אין הסרי-

סי בעל הותם עז משלו בשפה, כי-עגנו או ברנר, נמצאת יצירתו סרי-בלה מהתיישנות שהיא איראפטי-ל,תרגום" את פוגל לעברית, וכל-שך אתראי לא ירשה לעצמו אצלו שינוי קלייטקליים במגוון, לכד מתקנת הכתיב לפי התרגו כי-יום, היינו, מלא, שהיא רשותו הי-מלאה של עורך.

נרמח הים" הינו בראש-יזכיר-ה-ספר סיפור של הלך-נפש, וגו עיי-רובי לא-ישיש, בארט וגינא, מגי-עיס לכפר קיט יפתיכינו, קייצו, ומשתבשים מחדר סוכר, אצל מאי-דאם ברנמן, שעותיהם חולפות על-לינו ברחצה בים ובשינון על-חופי מבין הסיפורים השונים הי-מכובים אותם מתבלטים שניים: מארטל הים, חילת השפת, ו-ציצוי. הוא פרנסיסקו ארטל האיר-טלקי פשוט-התלכוח. לכאורה איר-הו: "בארט וגינא זה את זה ומתי-בחינם לחילת יחד גם לתבא, רי-אולי להתחתן ולהקים משפחה. לי-שניים סגולות הששיות לחבבם זה-על זה וכל ארעים, ועובדה — מארטל נוטה אחר בארט, ואילו-ציצוי אינו כרפה מחזיריו המגוי-תבלתי-רשעות. הארע וגינא הנאה-ראשון מבני הרוג סגד בארט, בהיותו חולה, לבדו בחדר, גינא

נוסעה לגינא, בזה מארטל היפה ושחוקת העור לבקרו. מארטל הי-ליאגית "זו האלה היתה, והדיוקא מחירך כמתקם כולו כדור הארץ והקורבת כדי מנע ידי" (עמ 30) קוסמה לבארט עד כי — "ואתה, שעה נברר, שמסוגל אדם למצות קר ברע אחד בלבד כל המצית הי-אשר שמונה לו לכל מי חיי רי-להיות נזון בה אר-כר, כל שאר הימים, מרוב יחיד זה" (שם).

בארט ומארטל מתייחלים בפר-את שיש עמה מטעמה הנקלא של הדי-פעמיות. אמנם הם עתידים לי-הנאיצא עד פאמים אחרות, בחב-רה וביתוד, האולם מחלתה של מארטל, ואחר כך מחלתו של בארט עצמו, כמו בדברים את חוכר-המחשך לאותה שעה קרובה ביני-הם. בארט אינו רחא בלרודית דבר שיש לו שייכות לפרשה יחסי עם גינא. הוא תלוי גינא והראה בה-הכלית חיים, סומך עליה ועל נאי-מנתה לו, ומה שאירע עם מארטל הוא בינינו קר במין תלבוין מסעיו כנגד שיעמוכם של החייס-בביותה, אילו הם עם אים שהגן קשוד-אילו בכל נימו נשפך.

אחר הוא גורלה של גינא. הי-ורויה המגושמים של ציצוי מרגיזים אותה, והיא מביטה מציצת כשם כי-עולמה כתמוטט עליה. אותה שכחה

מבט, משום שבמקום כלשהו מה-גיפה לה תשוקתו הלהה של הלה, וגם מסלידה אותה, כמו כדי לב-רוח מן המיתוי היא ממלרסת עם גרמני מרגו, בעל מסובת שהכירה באקראי בניצה, ארווין קראפט. ממינה אותו לכפרים והם יוצאים לשלל טריביעיה — בארט, גינא, מארטל וקראפט. החורו והמנוגן ו-המצדן של קראפט אינו מפליב את גינא, ואולם, ואולי דווקא משום כך, אין היא מסוגלת להתמסר לו, ואף מחויקה טובה לעצמה על כך, פירובת לקראפט מאשר לעצמה שהיא בסדר, ודווקא ליתכנו תודעתה את-החיים המתפרצים לצאת, את אי-השקט והמורטיותה שבתוכה.

התפתחה לתחורו הרגשיים והתאונתיים של ציצוי, התמסרו-הה לו בשופע אפיק העלא, בנוסח לידי ציפולי החיפון, מתרששת כמ מתוך היות, בהרגשה פאסי-בית: "במסן קרבה מין מטמום מבחי, שהלית בערפל את דעה, דומה לאותו הימים כנד לאחר בליטה מסקאת חרימסי" (שם 50) ולאחר שאוהו, ממשע איום וורום העצוב פכית באחר, נצשה בנוסח, במחלום סימסי, כגורה שאיו לשנוטה ואין להתקומם כי-נגדה" (שם 51) חשה גינא כי-עולמה כתמוטט עליה. אותה שכחה

לאתר השלל המסעיד החושני הלה נכנסים החיים שניו בארט ו-גינא לשלב של התמוגגת התמור-רות. גינא אינה מסוגלת לתמסר-לחיה עם בארט, לאחר שנכתח לדעה מה רופק ועא הקשר ביני-הם, היא אינה טובנה במשע. לשי-כח את בדיחו ולעבור לאד הי-יום, התפתחה, למרות שאין לה המשך, היא בנייה הקץ ליחסים. החשויר מסתים בתחיל שרידתם, שרידה עצובה, איטית וגורלית. גי-בא החרת לודינה.

כל ששח השכונות שכלו במ-קום זה, אשר היה בהם כדי להשי-איר כלב זכר מחד ומרנין, הובי-רו עליהם שכשי, שלא היו ימים כל עיקר, שהיו, להיפך, מלובלי-כיב בים מחוים, במזרח יחי-שים, האשילי בשיימס, כו, ששום בשימס, ושפתידים להסאר מי-רדוה של שום ששם העשוי להי-סיל צילא אודינתי פביסל. מקום זה גול מבני את גינא, מבלי שי-ידע כיצד, ועכשיו, לא היה כל תקנה" (שם 70).

צפורה ברנר / הקרב על החרמון (צבע וקולאז) (ר' רשימה במדור הערוכות)